РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 21-го ЧЕРВНЯ 1919. Ч. 73. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, JUNE 21, 1919. No. 73.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ МИРОВОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ МАЄ НАМІР ПОЛИШИТИ ПОЛЯКАМ ВІЛЬНУ РУКУ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

Кріза в італійськім кабінеті. — Правительство Орлянда уступило.

Німецьке правительство віддасть справу мира під загальне голосоване.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ В ПАРИЖИ ПРОТИ ПРИЗНАНЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА КОЛЧАКА.

Домагаеть ся, щоби мирова конференція признала независимість України.

ПАРИЖ, 18. червня. — Поменьші народи, які входили в склад давної російської держави, приготовляють спільний протест проти признаня аліянтами тимчасового російського правительства з Колчаком на чолі і домагають ся від мирової конференції, щоби вона признала їх независимість.

Українська делеґація предложила нині „раді пятьох" меморіял, в якім заявляє, що „признане тимчасового правительства Колчака буде обидою для мирової конференції і принципів президента Вілсона, які признають народам право самовизначеня".

Українська делеґація спротивила ся також титулованю тимчасового правительства Колчака „всеросійським правительством". Члени української делеґації висказують свій жаль, що аліянти спішать на поміч тимчасовому правительству Колчака, а також війскам Фінляндії, Польщі і Румунії, за те війска українські є позбавлені сеї благородної помочи аліянтів і є приневолені бороти ся проти большевицьких армій, а рівночасно боронити своїх границь перед нападами імперіялістичної аристократії польської і румунської.

Українські делеґати стверджують факт, що мирова конференція в ноті, висланій до Колчака, прирікає йому певну поміч, коли він згодить ся на услівя аліянтів. Однак про Україну мирова конференція не зробила найменьшої згадки. Годі собі представити також, що аліянти, які признають всім народам, котрі входили в склад давної австрійської монархії, право самовизначеня, тогосамого права відмовляють Українцям.

Українська делеґація заявляє в предложенім меморіялі, що Українці бажають скликати установчі збори і о се старають ся. Коли українські установчі збори зберуть ся, то вони полагодять спірні справи зі сусідними народами і ухвалять форму правительства, яке має бути заведене на Україні. Тому українська делеґація просить, щоби мирова конференція признала независимість української републики і дала їй моральну та матеріяльну поміч в боротьбі проти большевиків і анархії.

Український меморіял підписали: **Григорій Сидоренко,** президент української мирової делеґації, і **Александер Шульґин,** місто-предсідатель української мирової делеґації.

РАДА МІНІСТРІВ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ РАДИТЬ НАД ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ СПРАВОЮ.

ПАРИЖ, 18. червня. — Рада міністрів заграничних справ є одинокою орґанізацією мирової конференції, яка нині відбуває засідане. Рада міністрів веде дискусію над польсько-українською справою і над плянами котролї Ґданьска в часі, коли Німці його опорожнять, а заки його займуть Поляки.

КОМІСІЇ І ПІДКОМІСІЇ РОЗГЛЯДАЮТЬ СПРАВУ УКРАЇНСЬКУ.

ПАРИЖ, 19. червня. — Комісії і підкомісії прискорюють свої праці над звітами про прибалтійські краї (Литву, Латвію і Естонію), Україну і деякі поменьші справи.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ МАЄ НАМІР ПОЛИШИТИ ПОЛЯКАМ ЗОВСІМ ВІЛЬНУ РУКУ ЩОДО СПРАВИ УКРАЇНСЬКИХ ГРАНИЦЬ.

Ґданьск має остати тимчасово під контролею міжаліянтської комісії.

ПАРИЖ, 19. червня. — Рада міністрів заграничних справ розважає над пляном, щоби міжаліянтська комісія обняла адміністрацію балтійської пристани Ґданьска, через котру Польща має одержати приступ до моря. Ся комісія виконувала би свою власть, аж доки ліґа народів не розпічне свою діяльність і не перейме сеї задачі на себе.

Рада заграничних міністрів, розважаючи польську справу, є за тим, щоби дати Полякам як найбільшу свободу діланя щодо справи української границі, як се доносить „Еко де Парі".

НАСТУП МАДЯРСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ МАЄ НА ЦІЛИ ПОЛУЧИТИ СЯ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ З РОСІЙСЬКИМИ БОЛЬШЕВИКАМИ.

Мадярська армія числить 200.000 добре зоружених жовнірів.

ЛОНДОН, 17. червня. — З чеських кругів одержано слідуюче виясненє теперішнього положеня на Угорщині:

Помимо осторогі аліянтів, висланої до Белї Куна, мадярські большевики дальше атакують Чехо-Словаків, а передівсім у північно-східній Словаччині. Очевидно цілию мадярських большевиків є через Україну получити ся з російськими большевиками. В короткім часі треба надіяти ся сильного наступу українських большевиків на східну Галичину, який уможливить пляновану злуку. Коли би се їм вдало ся, большевицька небезпека прийме для східної і центральної Европи дуже грізні розміри.

Мадяри орґанізують дуже енерґічно великі війска і їх силу оцінюють вже нині на 200.000. Мадярська армія є знаменито заосмотрена в амуніцію, гармати і тенки, бо в її посіданю опинили ся великі арсенали і маґазини военних матеріялів.

Рівночасно розвинули мадярські комуністичні провідники, йдучи слідами Леніна, сильну большевицьку аґітацію в Австрії, на Словаччині і в Трансильванії.

НІМЦІ ПОКЛАДАЮТЬ НАДІЇ НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ.

ЛОНДОН, 16. червня. — Стокгольмський кореспондент доносить на підставі вістий, одержаних з Берліна, що аліянти дали приказ війскам ґен. Галєра заняти силою призначені Польщі території на случай, коли би Німеччина відказала ся від підписаня мирового договору. Однак навіть на случай, коли би Німці підписали мировий договір, вони одержать на опорожнене польських земель так короткий реченець, що боротьба між Німцями і Поляками буде неминуча.

Німецькі війскові круги роблять великі приготованя до боротьби з Поляками і мають надію, що Польща буде приневолена рівночасно вести боротьбу проти українських большевиків.

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ГРІЗНЕ ПОЛОЖЕНЕ В ІТАЛІЇ.

Італійський нарід втратив довіре до свого правительства.

РИМ, 18. червня. — Італія находить ся нині на розпутю. Ніколи від початку війни, навіть по невдачі коло Капоретто, край не находив ся в так критичнім положеню, як нині, хоч відніс побіду на поли війни.

Страйки, заворушеня, жертви в людях і рабоване склепів по всїх усюдах Італії становлять велику небезпеку для промислового житя держави.

Справа поживи є так критична, що правительство не є всилї найти нині чоловіка на уряд контрольора поживи. Проф. Чіюфеллї грозить уступленем з уряду міністра торговлї і промислу, бо міністер фінансів Стрінджер не може дати йому конечного міліярда лїрів на закупно конечних сирих матеріялів. Таксамо маєть ся справа з поживою.

Фактом є, що цілий італійський нарід втратив зовсім довіре до правительства Орлянда, і то не лише задля кризи в справі праці і поживи, але й тому, що він не зміг виєднати в мирової конференції для Італії Фюме.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ОРЛЯНДА УСТУПИЛО.

Італійський парлямент заявив ся проти заграничної політики Орлянда.

РИМ, 19. червня. — Італійське правительство уступило нині вечером з причини некорисного висліду голосованя в палаті послів. Премієр Орляндо заявив, що він і його кабінет уступає, але король не повзяв ще рішеня в справі його резиґнації.

Палата послів відкинула 259 голосами проти 78 внесене премієра Орлянда в справі висказаня довіря щодо заграничної політики італійського правительства.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС КОМУНІСТІВ В БУДАПЕШТІ.

На конґресі проголошено утворене словацької савєтської републики.

ВІДЕНЬ, 18. червня. — В Будапешті розпочав ся в суботу міжнародний зїзд комуністів. На зїзді проголошено утворене словацької савєтської републики. На зїзді були представники комуністичних партій Австрії, Росії, Баварії і Чехо-Словаччини.

Беля Кун, большевицький угорський міністер заграничних справ, вислав відозву до французького пролетаріяту з просьбою, щоби французькі робітники не дозволили аліянтам нищити угорську републику.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Большевицькі війска відзискали Красную Горку.

ЛОНДОН, 19. червня. — Большевицька бездротна телеграма доносить про відзискане большевиками форту Красної Горки, який є положений напроти Кронштаду.

Естонський рапор доносить, що естонські війска були приневолені з причини переважаючої сили большевиків опорожнити Красную Горку, знищивши гармати і укріпленя.

На Сибіри не зайшла доси жадна зміна.

ВЛАДИВОСТОК, 16. червня. — Аліянтські цивільні і війскові власти ще доси чекають на інструкції від своїх правительств щодо їх становища супроти всеросійського правительства, на чолї котрого стоїть Колчак.

Хоч часописи подали чимало вістий про успішний перебіг в переговорах між представниками омського правительства і делеґатами мирової конференції в Парижи, американський представник в Омску не одержав доси урядової ні слова про зміну в політиці супроти правительства Колчака. Вслід за тим американські власти придержують ся точно інструкцій, які одержали ще в часі, коли американські війска висіли на Сибіри.

Американський знавець російських справ, др. Моррісон, уступив.

ПАРИЖ, 19. червня.—Американська мирова делеґація приймила резиґнацію д-ра Моррісона, члена комісії знавців російської справи, який заступав Злучені Держави в комісії для прибалтійських країв.

Др. Моррісон уступив з причини, що не годив ся з нотою аліянтів, в якій признано всеросійське правительство адм. Колчака, стоячи на становищи, що Росія не може бути відбудована через співділане аліянтів з омським правительством.

В КАНАДІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Савєтський заговір в Канаді.

ВІНІПЕҐ, 18. червня. — Урядники, яким повірено переглянути акти, забрані в „Лейбор Темпел", головній кватирі страйкового комітету, подали до відома, що страйковий комітет радив над відтятем електрики у Вініпеґу.

Федеральний міністер праці, Ґодон Робертсон, заявив, що документи виказали, що провідники страйку одержали значні фонди від осіб, які стоять тісно в звязи зі заговором, котрий був плянований в цїли утвореня в Канаді савєтського правительства.

Переведено ревізію також в „Українськім Домі" у Вініпеґу.

ВІНІПЕҐ (Манітоба), 18. червня. — Провідників страйку, яких у вівторок увязнено, обжалувано о бунт, змову і кримінальний злочин. До арештованя ужито 200 кінних полісменів і 400 спеціяльних констаблїв. Рівночасно переведено ревізію в домах, в яких жили провідники страйку.

Відтак переведено ревізію в „Трейдс Гол", „Українськім Домі" і „Ліберти Гол", де забрано богато тон революційної літератури, виданої в англїйській, українській і німецькій мові.

Арештованих перевезено до федеральної вязниці, яка є положена у віддаленю 15 миль на північ від міста.

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мадярські большевики на поміч австрійським.

КОПЕНГАГЕН, 19. червня. — Телеґрама з Відня доносить, що австрійське правительство видало війскові зарядженя, щоби протиділати заговорови мадярських большевиків, які плянують зробити наступ на Австрію і проголосити австрійську савєтську републику, даючи поміч австрійським комуністам.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

АЛЇЯНТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ СЯ РОЗПОЧАТИ В СУБОТУ НАСТУП ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

Маршалок Фош утворить один боевий фронт від Рену до Дунаю.

ПАРИЖ, 19. червня. — Маршалок Фош заходить ся коло утвореня одного боевого фронту, який тягнув би ся від Рену аж до Дунаю, як се доносить часопись „Ль'Ентрасіґан".

Головний командант аліянтських війск обійме рівночасно головну команду над арміями Польщі, Чехо-Словаччини і Румунії.

На приказ маршалка Фоша розпочало ся нагромаджуване американських, англїйських, французьких і бельґійських війск, яке буде укінчене в суботу. Аліянтські війска розпічнуть наступ, скоро лише мирова конференція одержить вістку, що Німці не підпишуть мирового договору.

До Кельн, Кобленц і Майнц перевезено через Рен велику скількість ріжних военних матеріялів. В области, яка находить ся в руках американських війск, панує нині оживлений рух.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЧЛЕНИ НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА РАДЯТЬ НАД ПОЛОЖЕНЄМ НІМЕЧЧИНИ.

Є гадка, щоби кабінет і установчі збори розвязати.

БЕРЛІН, 19. червня. — „Фосіше Цайтунг" доносить, що члени правительства дискутують над пляном, щоби президент Еберт і його кабінет уступили, а установчі збори розвязати, „полишаючи Німеччину цілковитій анархії".

Надіють ся утвореня нового правительства.

ПАРИЖ, 19. червня. — Кореспондент доносять, що теперішне правительство уступить, а місце Шайдемана займе Ерцберґер. Уряд міністра заграничних справ і голови німецької мирової конференції обійме на місце ґр. Брокдорфа-Ранцава ґр. Бернсторф, бувший німецький амбасадор в Злучених Державах.

Установчі збори рішать, щоби зарядити в справі мира загальне голосоване.

БЕРЛІН, 19. червня. — Німецькі установчі збори повізьмуть остаточне рішене в справі мирового договору в суботу, як се доносять вісти з Ваймару.

Після всякої правдоподібности установчі збори рішать, щоби справу мира віддати під загальне голосоване.

На случай такого рішеня Німці будуть просити аліянтів, щоби продовжили реченець на дане відповіди.

Загальний настрій проти підписаня мира.

БАЗИЛЄЯ, 19. червня. — Ваймарський кореспондент „Франкфуртер Цайтунг" заявляє, що німецька мирова делеґація одноголосно рішила відкинути поправлений мировий договір і подати своє рішенє до відома німецькому правительству.

Телеґрама з Ваймару доносить, що канцлер Шайдеман, промовляючи вчера на засіданю мирової комісії установчих зборів, висказав свій жаль, що аліянти відкинули предложене в справі утвореня невтрального трибуналу.

Напад Спартаків на замок у Ваймарі.

ВАЙМАР, 18. червня. — 50 Спартаків і комуністів, яких недавно випущено з вязниці у Ваймарі, зробили по півночи напад на замок, в якім жиють члени правительства. Сторожа відперла напад при помочи машинових крісів.

Спартаки перевели напад так несподівано, що їм вдало ся розоружити сторожу при вховій брамі. Через стріляне до вікон вони обудили замкову залогу, яка їх відтак прогнала.

Цілию нападу було, як здогадують ся, увязнити президента Еберта, канцлера Шайдемана і міністра оборони Носке.

През. Вілсон проти бльокади Німеччини.

АДІНКЕРК (Бельґія), 18. червня. — През. Вілсон видав приказ, щоби всї американські кораблї, які є з набором в дорозї до Німеччини, виладували товар в німецьких пристанях, не зважаючи на заряджене англїйських властий, котрі видали наказ здержати довіз товарів до Німеччини. Американські кораблї военні одержали також приказ, щоби не зважали на англїйські зарядженя в справі приверненя бльокади Німеччини.

Вісти про зарядженя, видані англїйським правительством, викликали велике обурене, тим більше, що зістали видані без порозуміня з головною економічною радою, до якої належать военні операції, котрі дотичать бльокади.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on June 20, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Транспортоване польських війск покінчене.

ЛОНДОН, 19. червня. — Нинішна бездротна телеграма з Берлїна доносить, що транспортоване польських війск з Франції через Німеччину до Польщі зовсім покінчене.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ESTABLISHED 1893
JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.
Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.
Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.
За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ПРОТЕСТУЙМО!

Перший український протестаційний день в Злучених Державах випав успішно. Около 400 каблеграм з ріжних міст і з ріжних стейтів сеї републики пійшло до Парижа і 400 телеграм до Вашінгтону, яко могучий протест від соток тисяч Українців в Злучених Державах проти злочинного ляцького нападу і наїзду на їх рідний старий край.

Се протестували майже самі тільки **галицькі Українці**, котрі в той спосіб помогли в тяжкій боротьбі своїм братям, котрих Ляхи на якийсь час позбавили свободи.

Сей могучий протест се знак, як американські Українці приняли ляцький напад.

Вони приняли його як вільні люди приймають злочинний розбій над свободою: Приняли грімким протестом.

Вільні люди і сини галицької України не могли инакше приняти ляцького розбою.

І тому честь і слава всім тим американським Українцям і Українкам, що в теперішну прикру годину галицької України стали перед сьвітом в її обороні!

Наші братя в старім краю можуть сказати, що їх братя і сестри в Америці се їх найліпший союзник, бо подають свою братерську руку власне в найбільшій потребі старого краю.

Але наш протест мусить бути повний і однодушний.

Між протестуючими не повинно забракнути ані одної української громади, ані одного українського товариства, ані одної української церкви, ані одної якоїнебудь української організації.

Длятого У. Н. Комітет оголосив ще другий протестаційний день, **в сю неділю, дня 22. с. м.,** в якім повинні ще вислати свої протести всі ті українські товариства, які сього не зробили.

Нехай у загальнім протесті українського загалу в Злучених Державах рішучо не забракне ані одного товариства! Використайте сю нагоду і припильнуйте справи!

Лише тоді, як усі українські товариства вишлють свої протести, зможемо сказати, що **цілий український загал в Злучених Державах станув однодушно проти ляцького злочинного нападу на його рідний край.**

Ми знаємо, що за нами є правда і слушність і справедливість, але Ляхи і їх приятелі перекручують і правду і слушність і справедливість. Вони кажуть, що український загал хоче Польщі, бо вона для нього дуже добра, а тільки самі лідери викрикають проти Польщі. І так хотять в підлий спосіб, брехнею обдурити сьвіт, обдурити держави, котрі рішають про відроджені народи та взяти наш край в тяжку неволю, а нарід знищити і зруйнувати.

Минулої неділі сотки тисяч американських Українців заплатили кілька тисяч долярів в телеграфічних офісах, аби перед Америкою, перед цілим сьвітом, а також перед своїм рідним краєм, показати, що ляцькі злочинці брешуть, бо український нарід як одна велика і ніколи непобідима громада стоїть муром проти ляцької неволі, а в обороні свого скарбу найціннійшого, своєї волі.

Сеї неділі до того народного протесту мусять прилучитись і ті товариства, які ще минулої неділі не вислали своїх телеграм, а тоді Лях-наїзник не зможе сказати, що в Українців нема одної гадки про ляцький розбій, **бо буде документно стверджено, що як в Галичині всі наші братя однодушно боролись пів року проти ляцького наїзду, так знова тут, в Америці, весь український нарід рішучо й однодушно запротестував проти сього розбою.**

Сказав славний московський письменник Максим Ґоркий, що **„права не дають, права беруть".** І се сьвята правда. Нічого не дістанемо без праці, труду і боротьби. За все треба боротись і треба держатись у боротьбі, а не уступатись. Лише борці, і стійкі борці, виграють в боротьбі. Будьмо-ж такими борцями, але будьмо ними всі! Нехай ніхто не остає поза рядами борців! Боротьба тут лекша ніж в старім краю, але треба видержати.

Наша справа не пропала і не сьміє пропасти і не пропаде, коли є у нас одна думка, одна воля і одна посьвята.

По правді і в Парижи справа галицької України не стоїть зле. Ляцький наїзд справи не змінив і мирова конференція нашого краю Ляхам ані не обіцювала ані не давала. Але чи президент Вілсон чи анґлійський премієр Ллойд Джордж чи инші члени мирової конференції мусять бачити незломну волю українського народу бути власним господарем свого краю, коли хотять показати польському грабіжникови, що він не по своє сягає добро.

Тож кличемо ще раз: Протестуймо!

Протестуймо і в ту неділю з повною вірою, що наша слушна справа мусить побідити, а польські злочинці мусять бути покарані!

Станьмо всі разом, одною сильною громадою, а побідити мусимо!

ЧИ БУДЕ СПРАВЕДЛИВІСТЬ?

Французький премієр **Жорж Клемансо** яко голова мирової конференції в Парижи післав німецьким мировим делеґатам на їх заміти в справі предложеного мирового договору довшу відповідь делеґації, до якої долучив також свій лист, писаний, розумієть ся, також в імени цілої мирової делеґації.

В сім листі говорить ся також **про Польщу** і про **засади,** якими конференція руководилась, полагоджуючи справу Польщі.

Подамо отсе кілька виїмків з того листа.

Ось-що пише Клемансо:

Не може бути сумніву щодо намірів союзних і заприязнених держав (аліянтів, Америки і инших, що зединились у війні) оперти уклад Европи на засаді освободженя поневолених народів і пересуненя національних границь як тільки можливо після волі інтересованих народів, даючи їм рівночасно змогу жити независимим національним та економічним житєм.

Дальше пише Клемансо, що **Польщі признано всі землі, які є заселені неоспоримо польським населенем.**

Цікаве є між иншим і те, що Клемансо називає Польщу **„державою з понад 20 міліонами народу".**

Се останнє вказувало би, що мирова конференція не має гадки відбудовувати „історичної Польщі" з населенем 40 до 50 міліонів, як того хотять Поляки, а особливо їх лідери Дмовскі, Падеревскі і їм подібні вшехполяки. Польща з 20 міліонів — се **польська Польща,** яка Полякам належить ся по справедливости, а не **„історична",** якої хоче Падеревскі, котрий нічого розумного з історії не навчив ся. Тих 20 міліонів — се яких 5 міліонів Поляків, Німців і Жидів з німецької Польщі; яких 3 міліони Поляків і Жидів з Краківщини і частинки бувшого австрійського Шлеска та яких 13 міліонів Поляків і Жидів з російської Польщі, — **разом 21 міліонів населеня.** Се була би дійсно **польська Польща, неоспоримо польська і створене такої Польщі означало би забезпечене мира в східній Европі.**

На таку Польщу згодить ся цілий сьвіт. Згодять ся також Українці, Білорусини і Литовці і тільки така Польща може удержатись при істнованю.

Не буде там галицької України ані Литви, та дарма, тепер не пора відбудовувати старосьвітські тюрми народів.

Сі слова з листа премієра Клемансо, **які є словами паризької мирової конференції,** додають Українцям надії, що справедливість буде сповнена та що галицька Україна буде освободжена з польського наїзду, а наїзники за свій злочин будуть покарані.

Однак памятаймо, що ніщо нам не буде дане, чого ми самі не будемо готові обороняти і здобути.

Також наше сьвяте право до нашого рідного краю мусимо **обороняти і здобувати.**

Тож нехай нам сі слова мирової конференції додадуть надії, що своє сьвяте право здобудемо у слушній боротьбі. Але не ждім, а берім ся до діла!

Використаймо ще сю нагоду в сю неділю до протестів! Нехай протести засиплять американську мирову делеґацію в Парижи і державний департамент у Вашінґтоні!

Складаймо жертви на оборону нашого краю!

Будьмо все готові до оборони і до посьвяти за волю галицької народної републики, а тоді на питанє: Чи буде справедливість? — зможемо відповісти: Буде, але треба її взяти!

Ляхи були завошили галицьку Україну своєю злодійською господаркою. Український нарід тепер був відвошив її, але Ляшва знов налїзла, аби завошити її. Однак того завошеня вона довго не втримає, бо прийде вихор і понесе варшавське сьміте до Варшави.

БОЛЬШЕВИКИ ВОРОГИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

До нашого відома дійшло покищо три факти, які сьвідчать, що большевики є грізними ворогами національного істнованя Українців. Вони — ті вороги, котрі під покришкою робітничого братерства хочуть лекше добитись своїх цілий, а се: поневолити нас вже раз на все — заборонили уживанє української мови в урядах на Україні, заборонили українську національну пропаґанду на Україні, а вкінци заявляють, що ціле українство починаєть ся і кінчить ся на співі і музиці.

Ось ті вісти, на котрих ми опираємо своє твердженє, що большевики є ворогами українського народу:

Дня 2-го січня 1919 року директорія під проводом Семена Петлюри потвердила закон про державну мову в українській державі. Державною мовою є мова українська. — Знова про те, як до української мови відносять ся большевики, вистарчить знати отсей факт, поданий до відома київською ґазетою „Червоний Прапор": — На рапорті комісаря головної військової санітарної комісії, написанім українською мовою, начальник київського ґарнізону написав таку замітку по московськи: „Комісареви: В саветській Росії пишуть тільки русскою мовою. Тратити гроші на винаймлюванє перекладчиків не позволяєть ся. Прошу писати по русски".

Телеґрама з Києва, 28. лютого 1919, подає: Большевицьке правительство видало декрет про заборону націоналістичної аґітації на Україні. З приводу того „Червоний Прапор" пише: — „В сучасних услівях правительственного саветського напряму на Україні і в міжнародних відносинах сей декрет може були лише добрим оружем в руках русифікаторів у їх боротьбі з українством".

Телеґрама з Копенгаґен, 15. червня 1919, доносить: Жидівські соціялісти на Україні, партія Поалей Сіон, виступили з рішучим протестом проти большевицького правительства на Україні, під проводом Раковського, закидаючи йому русифікаційні тенденції. Раковський, що є президентом савєтів на Україні, отверто заявив, що весь український рух відносить ся тільки до співу і музики, а робітники не мають часу занимати ся такими ділами.

Розваживши добре три повисші вістки, прийдемо до заключеня, що большевики нічим не ріжнять ся від попередних правителів Росії, царів, котрі під кличами панслявізму скривали свій чорносотенний імперіялізм. Царі голосили, що йдуть визволяти Галичину з тевтонського ярма, а в дійсности на ціли вони мали загарбати сей край під себе і погасити там останній огонь українського житя, яке грозило розчленованем російської імперії. Большевики голосять, що йдуть на Україну визволяти українського робітника з економічної неволі, але рівночасно вони несуть тому робітникови і економічну і національну неволю, бо при помочи штиків рабують у нього всьо його добро: гріш, збіже і худобу — вивозячи се в Московщину, — а також забороняють йому його рідну мову, зневажають його народні сьвятощі, руйнують його історичні памятки, насьміваають ся з його заслужених мужів, — і кажуть, що українство не є жадною політичною ідеєю, а лише артистичною прикметою „єдиного і неділимого русского народу". Треба сподіватись, що незадовго большевицькі провідники скажуть за царськими політиками, що українство є німецьким винаходом. Можна і того сподівати ся.

Значить, в національній політиці супроти України Ленін і Троцький нічим не ріжнять ся від Львова і Сазонова, бо і одні і другі всіми силами стараують ся усунути українському народови зпід ніг ту основу, на якій будуєть ся самостійне істнованє; всіми способами хочуть доказати сьвітови, що Українці не є політичною ані національною окремішностию, тому для них не потрібно жадної національної автономії. На жаль, між Українцями є такі, що попирають і перших і других. Тих, котрі попирають Львова і Сазонова, ми називаємо москвофілами, кацапами, ренеґатами, зрадниками, запроданцями, хрунями; такими мусимо уважати і тих, котрі попирають політику Леніна і Троцького супроти України і українського народу.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА.

3. Олвайн, Айова.

Дня 12. червня в нашій місцевости відбули ся надзвичайні українські збори, на котрих явили ся всі Українці, проживаючі в сій місцевости. Збори були скликані в тій цїли, щоби вислати рішучий протест проти ляцького насильства і проти загарбаня Ляхами нашого краю, Галичини, і щоби ухвалені резолюції вислати на мирову конференцію до Парижа і до Вашінґтону.

Ухвалені резолюції були отсього змісту: Ми, Українці, рішучо протестуємо проти польського насильного наїзду на наш край і уклінно просимо мирову делеґацію, щоби вона приказала польським війскам уступити з українських земель, і що ми ніколи не згодимось на тоє, аби хоть найменьший кусник української землї належав до імперіялїстичної Польщі.

Зараз на другий день, 13. червня, ухвалені резолюції вислано через Постал Парсел Телеґрам Ко. до Парижа, а другу подібну резолюцію вислано до Вашінґтону.

Всі присутні Українці на тих зборах зложили добровільні датки на покритє коштів телеґрами, котрі то кошти виносили $19.91.

Дня 14. червня сей протест появив ся в американськім дневнику „The Oelwein Register", тож сердечна подяка від нас належить ся Пану Редакторови згаданої часописи, котрий радо згодив ся на поміщенє нашого протесту в своїй ґазеті.

Честь і слава всім тим Українцям, котрі прибули на ті надзвичайні збори, лишивши на той час свої домашні занятя, і не жалували датків на потрібні кошти. Честь і слава всім тим Українцям, котрі отверто стоять в обороні свого рідного краю, своєї рідної землї, котра є злита потом і кровю наших предків і братів. Тож я думаю і єсьм певний, що в сім часї, в часї нападу ляцької орди на наші рідні українські землї, з кождої місцевости американської републики, де живе хотьби найменьше число Українців, пійдуть подібні протести до Парижа і до Вашінґтону проти ляцької брутальности. Тими протестами ми станемо до помочи нашим братям, котрі проливають свою горячу кров в обороні справедливости. Се буде правдивим доказом, що весь український нарід, жиючий на вільній земли Вашінґтона, є тогосамого духа, що наші братя в старім краю, що ми разом з ними хочемо і мусимо визволити ся з довговічної ляцької неволї, що бажаємо волї і свободи, щоби довгими віками поневолена Україна стала самостійною державою.

Нашим могучим кличем є і буде: „Проч, Ляхи, з українських земель!"

Н. Гуцул, предс.
С. Олексюк, секр.

4. Джерзи Сіти, Н. Дж.

За покликом Головного Українського Народного Комітету в Злучених Державах, аби на день 15. червня Українці по всіх місцевостях уладжували протестаційні віча проти наїзду ляцької орди на українські землї, Українці з Джерзи Сіти, Н. Дж., зрозуміли справу як слїд, бо зійшли ся на віче громадно (до церковної галї), даючи тим доказ, що вони готові на все, щоби тільки здобути свободу своїй рідній, дорогій вітчині, Україні. Не бракло на тім вічу і українських большевиків, які однак зрозуміли вагу віча і не робили жадних заворушень серед зібраних.

Віче отворив предсїдатель місцевого У. Н. Комітету, п. Мих. Гузьо, покликуючи на предсїдателя зборів п. Осипа Стеткевича, котрий, занимаючи місце, попросив зібраних, аби спокійно заховували ся та не підносили ніяких особистих чи партійних справ, аби віче випало поважно. Опісля предсїдатель покликав двох секретарів, п. Л. Стахурського і п. Василя Матвіяса.

Перший забрав голос п. Николай Вацлавський. Сей чоловік є противником нашої партії, однак сьвідомий Українець, і яко такий натякнув на ту тяжку недолю, яку наша Україна переживала і переживає. Він змалював яркими красками страшні знущаня ляцької орди над українським народом і візвав нарід станути щиро до праці, устроювати частїйше віча і дискусіями над українськими справами осьвідомлювати себе і своїх заспаних братів.

Відтак приступлено до відчитаня резолюций, виготовлених Головним Українським Народним Комітетом, які зістали приняті одноголосно і вислані до американської делеґації в Парижи, як рівнож і до Вашінґтону.

По принято резолюцій забрав голос п. Антін Зубрей, взиваючи нарід до кровавої пімсти на нашім віковічнім ворогови-Ляхови, і то пімсти такої, щоб аж пекло сьміялось. Пан М. Левицький радив, аби таки сейчас зачати бойкот проти Ляхів. **Оба кличі, кинені в нарід, викликали таку велику жажду пімсти, що довший час годі було присутних успокоїти.**

Серед загальної метушні вийшов на естраду о. Александер Улицький, взиваючи всї місцеві товариства вислати приняті резолюції як до Парижа так і до Вашінґтону.

Відтак на внесенє п. Л. Стахурського, поперте п. О. Логином і п. В. Матвіясом, збори ухвалили вибрати рекрутаційну комісію, яка малаб ся заняти орґанїзованєм Української Армії, щоби у відповіднім часї станути до боротьби з ворогами України. До рекрутаційної комісії увійшли пп.: Іван Корецький, Осип Логин, Лука Стахурський, Григорій Райнгарт і Василь Матвіяс.

На внесенє п. М. Цаповського збори ухвалили наради на день 22. с. м., то є в неділю по вечірни.

Опісля приступлено до збірки гроший на Фонд оборони українських земель, яка принесла суму $449; окрім того братство св. Івана Хрестителя, 270 відділ У. Н. Союза донесло по зборах чек на $100, то разом зробило квоту $540 (поіменний спис жертводавців буде оголошений у загальнім виказї).

Наконець на внесенє п. Осипа Стеткевича, предсїдателя зборів, принято ще одну резолюцію. Сю резолюцію читав предсїдатель, а нарід, вставши з місць і піднявши руку вгору на знак присяги, повторяв:

„Заявляємо торжественно і присягаємо перед Богом, перед самими собою, перед духами наших погибших героїв і перед цілою українською суспільностию, що до кінця свого житя будемо щиро працювати над відродженєм свого рідного народу. Аби здобути політичну независимість для своєї вітчини, України, ми пожертвуємо не тільки своє майно, але і житє. Так нам, Боже, допоможи, амінь".

Забирали голос ще й отсї бесїдники: К. Кирчів, І. Жарський, І. Корецький і Й. Вацлавський.

Провід віча був в добрих руках, тож і наради відбули ся поважно і з повним успіхом. Настрій серед присутних був високо патріотичний і відповідав вповні поважним протестаційним зборам.

По вичерпаню порядку денного предсїдатель подякував присутним за участь на вічу, а бесїдникам за красні патріотичні промови. Після того вічевики почали поволи опускати вічеву галю, присягнувши пімсту ворогам, які схочуть простягнути свої брудні руки по кроваві здобутки українського народу.

Л. Стахурський,
В. Матвіяс, секретарі віча.

5. Пітсбурґ, Па.

Дня 15. червня б. р. в гали парохіяльній при улици 7-мій і Карсон зібрали ся масово Українці міста Пітсбурґ, Па., щоб запротестувати проти розбійничого нападу, якого допустили ся польські хижаки-вампіри на галицькій Україні.

Віче отворив місцевий парох, о. Е. Сидоряк. До президії покликано п. В. Котулу яко предсїдателя та двох секретарів, п. М. Дрозда і п. І. Хому.

Довгий реферат виголосив о. Е. Сидоряк. В палкій і красноречевій бесїдї він повів слухачів під рідну стріху, яку як оминули російські ґранати, то тепер Лях, той Лях, котрий зоветь ся нашим братом, знищив до решти. Слухачі, перенїсши ся в положенє бідних ограблених сиріт, вигнаних зпід рідної батьківської стріхи, хоч в мужеських поставах, не могли здержати ся від слїз.

Забирали відтак голос і инші бесїдники.

Заряджено збірку на Фонд оборони Галичини і в протягу 30 мінут зложено $441.65. Спис і гроші вислано на руки Гол. Укр. Комітету в Ню Йорку.

Одноголосно принято внесенє, щоб не спомагати ворогів, даючи їм торгувати за всякі товари, а звертатись тільки до своїх чи американських бізнесменів. За переступленє сего приреченя всї одноголосно приняли на себе кару на Фонд оборони Галичини — 1 доляра за кождий раз.

В резолюції принято отсї точки:

1. З приводу розбійничого нападу і загарбаня польськими наїзниками нашої рідної землї, галицької України, як також Холмщини, Підляша, Полїся і Волинї, ми, зібрані днесь на масовім вічу, в імени поверх 4.000 Українців, проживаючих в Пітсбурґ, Па., які оставили там власну землю, батьків, жінок і дітий — проти сего нечуваного доси в історії сьвіта розбійничого польського нападу цілим огнем крови і силою всеї енерґії протестуємо! Висше означені землї були від довгих столїть боронені перед навалами азійських орд грудьми українського мужика, а вже найбільше через остатних пять лїт. Та земля, з котрої, як взяти в жменю і потиснути, то потече жива ще українська кров,—та земля н есьміє ніким бути загарбана, бо вона є від віків наша, а нічия инша!
2. Просимо Сьвітлу Мирову Конференцію в Парижи, щоб вона своєю могучостию здержала і вицофала польських наїзників з української території, бо ми обіцяємо, що остатну каплю своєї української крови виллємо в боротьбі за волю рідної землї, за волю України!
3. Взиваємо і просимо гуманне, демократичне Правительство Злучених Держав у Вашінґтонї, щоб се правительство відмовило всякої моральної і матеріяльної піддержки для розбійницької, імперіялїстичної Польщі, бо Польща, загарбуючи галицьку Україну, Холмщину, Підляше, Полїсє і Волинь, поповнила розбійницький напад на територію Української Републики.
4. Домагаємо ся від правительства Злучених Держав признаня української Републики.

По закінченю віча вислано сейчас протест після формули Гол. Укр. Нар. Комітету каблеґрамою до мирової конференції в Парижи і телеґрамою до правительства Злучених Держав у Вашінґтонї.

Іван Хома,
Михайло Дрозд,
секретарі віча.

МОРСЬКА ТОРГОВЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

З чотирох американських портів на Атлянтійськім березї: Бостон, Ню Йорк, Вілмінґтон і Філядельфія, — 221 кораблїв на 1,172.702 тон набору розвозять американські товари на всї сторони сьвіта.

Шість з тих кораблїв (23.295 тон) правильно перевозить товари на західне побереже Полудневої Америки, двайцять чотири кораблї (166,032 тон) на східне.

Девять кораблїв (74.596 тон) відправляєть ся правильно до Китаю і Японії.

Торгові зносини з Австралією, Новою Зеляндією і Африкою удержують ся шести пароходами (42.590 тон).

Сто кораблїв (319.592 тон) плаває між тими чотирма портами і Західною Індією та Карибськими островами.

Торговля з Східною Індією та на Індійське море має пять американських кораблїв (37.429 тон).

В атлянтійській торговлї, з Північною Европою, служить пятьдесять кораблїв (373.146 тон), з Полудневою Европою і Середземним морем тринайцять кораблїв (91.120 тон).

Окрім тих чотирох північних портів в Америці на Атлянтійськім боці є ще великий порт Балтімор і тринайцять портів на полудне від Балтімор: Гемтон Родс, Бронсвік, Джексонвіл, Пенсакола, Савана, Темпа, Мобіл, Ню Орлієнс, Голфпорт, Ґалвестон, Тексас Сіти і Порт Артур.

З тих полудневих портів правильно курсує 161 американських торгових кораблїв на 697.807 тон набору. Власне десять кораблїв (35.834 тон) удержує торговлю з західним побережем Полудневої Америки, трийцять пять (163.191 тон) з її східним побережем, один корабель (11.086 тон) з Китаєм і Японією, трийцять чотири (163.191 тон) з Західною Індією і Карибським морем, шість (37.297 тон) з Полудневою Европою і сорок кораблїв (230.160 тон) з Північною Европою.

Щирість може знищити чоловіка; фальшивість обезчещує його.

Штучним є той поцїлунок, яким одна женщина витає другу.

УКРАЇНСЬКІ ВИРОБИ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ВИСТАВІ.

Недавно тому відзивав ся Український Народний Комітет в імени „Американського Союза Штуки“, щоб українські еміґранти в Америці пересилали до офісу У. Н. К. всякі народні ручні вироби, позаяк Американці устроюють в Ню Йорку міжнародну виставу і запрошують Українців до співучасти. Що правда, не відповіли Українці на сей клич як пристало, але всеж таки справа не втопила ся і якось надсподівано найшла гідне місце поміж иншими народами. Я певний, що кождий Українець, загостивши під ч. 10 Іст 47-мої улиці в Ню Йорку і заглянувши до кімнати, де ріжні народи розложили всякі ручні роботи, відразу сказав би, що Українці таки могли бодай трохи ліпше поставити ся. Сю обставину можна приписати хиба тій прикрій ситуації, яка гейби приголомшила весь наш нарід. До тих, котрі приложили найбільше труду, щоби вистава хоч яко-тако виглядала, належить на першім місци пані Михайлина Мельник (341 Іст 6-та ул., Ню Йорк), дальше Василь Вінтоняк, М. Сидор, Юстина Надзїчна, Січовий Базар і о. М. Підгорецький. Хотяй нема на тій виставі того, чим Українці могли би перед чужинцями як слід пописати ся, то всеж таки найдуть ся там ріжнородні пацьоркові вироби, ґерданці, вишивані сорочки, гафти, українські костюми і вироби пацьоркові в дереві. З того всего чужинці можуть собі бодай виобразити, що Українці мають.

Що Американці самі від нас о много більше сподівали ся, може посьвідчити хоть би і та обставина, що дали нам в ґалерії першорядне місце. І хто знає, о скільки гірше вони би собі все представляли, коли би не була присутною пані М. Мельникова, яка мусить все пояснити. За те честь її і слава. На найбільшу увагу на тій виставі заслугують слідуючі народности: Скандинавці, Малярі, Чехи, Словаки, Італійці, Французи, Бельґійці, Хінці, Японці і Москалї. Щодо сих останніх то **вони пописують ся переважно українськими виробами,** але їм можна і так простити, бо о все постарали ся Жиди з України, які, річ ясна, не назвуть себе инакше як Москалями.

Цікавим є те, що Американці не вдоволені тим, що бачать; їм рівнож цікаво знати, як се або те виробляєть ся. О скільки находять інструкторів, як приміром в українськім відділі, то і на се дістають відповідь. Коли чого докладно не розуміють, то просять о адресу інструктора, або прямо купують дану річ і дуже красно платять. Таке бодай понятє мають Українці. Щодо українських річий то майже всї розпродані. Позамовляли богато сорочок, костюмів і инших річий. Можна напевно сказати, що коли би Українці були переслали всї ті річи, які нераз валяють ся по кутиках, то з певностию були би їх корисно збули. Але про се тепер говорити запізно.

Всеж таки Українці не лишили ся позаду і хотяй з великим трудом то всеж показали чужинцям, що і в них є якась народна штука і смак. Ся знов обставина може хиба нас навчити, щоби на другий раз приложити більше старань, але не тільки зі сторони одиниць, а від усего загалу.

М. Д.

Пані Михайлина Мельник, інструкторка в українськім відділї на міжнародній виставі в Ню Йорку.

ДО ВСІХ МІСЦЕВИХ У. Н. КОМІТЕТІВ І ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Звертаємо ся отсим до всіх місцевих У. Н. Комітетів і до всіх Українців в Злучених Державах, щоби в найблизших днях постарались о звіти про українську акцію в справі **Побідної Позички Свободи в кождій місцевости,** де є хоч би маленька українська громада.

Головна Канцелярія У. Н. Комітету в Ню Йорку власне тепер приготовляє загальний звіт української акції для департаменту скарбу і мусить мати для того звіту як найдокладнійші звіти з усіх місцевостий.

Де є У. Н. Комітет, там його уряд повинен про се подбати, а де ще доси не основано У. Н. Комітету, там місцеві українські товариства або і поодинокі патріоти повинні постаратись зібрати дані про се, **кілько** Українців та Українок закупило ноти і **за яку суму** і такий звіт прислати зараз до Головної Канцелярії У. Н. Комітету.

Треба зібрати такі дані:

1. Кілько Українців і Українок купило ноти через місцеві У. Н. Комітети або українські комітети Позички Свободи.
2. За яку суму купили вони тих нот.
3. Кілько Українців і Українок купило ноти по фабриках, робітнях, копальнях, торговлях і т. д.
4. За яку суму купили вони тих нот.

Зібравши ті дані (найліпше се зробити, спитавши членів місцевих товариств, парохій, братств, сестрицтв і т. д. **на мітінґах**), треба написати їх в листі і післати до Головної Канцелярії У. Н. Комітету в Ню Йорку.

Післати треба **як найскорше,** а в кождім разі не пізнійше як 25-го червня с. р.

Адресувати листи так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE,
70 Fifth Avenue, Room 1008, New York City.

Ню Йорк, дня 28. мая 1919.

Український Народний Комітет в Зл. Д.

К. Вишевич.

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАНЄ. РОСІЯ Й АЛІЯНТИ.

(Дальше).

8. Причини немочи Центральної Ради і українські партії.

Річ в тім, що селяни, котрі є в дійсности українським народом, готові все і всюди піддержувати лише своїх Українців, захищаючих рідну мову і борячих ся проти кацапського залюдненя (кацапами нарід називає Москалів), але в партійних кличах вони розбирають ся лише тоді, коли в практиці бачать, до чого вони ведуть. Поки вони не здійснені, нарід готов піддержувати ту партію, котра після нього може дати йому найбільше. Українська суспільність ділить ся на слідуючі партії:

1. Партія соціялістів федералістів, складаєть ся з учених, чиновників, з осіб свобідних професій, взагалї з дійсної інтеліґенції; ся партія принимає соціялізм о стільки, о скільки він може бути здійснений при нинішнім суспільнім стані, відкладаючи його дальший розвій житевій еволюції: тому вона є за викупом землї від великих землевласників і за передачею їх в дідичне покористуванє селянам, також за оплатою; знова слово „федералісти“ в назві тої партії осталось тому, що вона, поки було можливо, обстоювала федерацію з Росією, а відказала ся від того лише тоді, коли побачила неможливість федерації, оставляючи на своїм прапорі федеративний принцип взагалї, не обовязково з Росією, а з тими, що сього захочуть і з ким се буде вигідно для України.

2. Партія соціялістів самостійників відріжняєть ся від попередної тим, що цілком не допускає ніякої можливости федерації.

3. Партія українських соціял-демократів, розповсюднена між робітниками, держить ся програми спільної всім соціял-демократам; в земельній програмі відріжняєть ся від соціялістів федералістів лише тим, що признає бажаним перехід земель від великих власників до селян без викупу.

4. Партія соціялістів революціонерів поставила на своїм прапорі соціялїзацію землї без всяких викупів.

З тих партій соціял-демократична, для котрої земельне питанє стоїть на другім місци, не тішила ся особливими симпатіями зі сторони селянства; з останних же соціялісти революціонери давали землю без викупу, даром, а для селянина, котрий в цілім сьвіті переконаний, що дідичі дістали землю грабіжним способом, представляєть ся в теорії більше справедливим, коли у грабіжника відібрати зрабоване без винагороди. Що таке соціялїзація, селянин не думав і не розумів. Коли приходило ся говорити з ними і питати, чи вони бажають віддати землю на спільну власність, вони енерґічно протестували. Соціялїзація для них, — се одержанє дідичівської землї без викупу, і через се вони всі записували ся в партію соціялістів революціонерів і її піддержували. Особливо в той час, коли революційний над ще не проминав.

З початком революції Центральна Рада створила правительство з соціялістів федералістів і соціял-демократів, під проводом Винниченка. Се правительство — розумієть ся: демократичне, бо на Україні другого бути не може, але не крайне — створило українську державу. Одначе партія соціялістів революціонерів, в котрій скупила ся в більшій части горяча молодїж, не покінчивша ще свого образованя, виражала постійне негодованє з умірковано ї політики правительства, особливо в земельнім питаню. Не маючи в своїм складі людий, спосібних до державної будови, ся партія майже до приходу большевиків у Київ терпіла згадане правительство. Але незадовго до большевицького приходу, — уважаючи, що її діячі вже приглянули ся достаточно до правительственних справ, партія соціялістів революціонерів, маючи за собою більшість в Центральній Раді, повалила правительство і створила нове, головно з соціялістів революціонерів, під проводом Голубовича. В свій час се показало ся дуже вдатним, бо для боротьби з большевиками молоді, горячі люди без сумніву надавались красше ніж люди праці і знаня. Але коли Рада повернула в Київ, по утечі большевиків, коли настав час не боротьби, але будови, а головно виповнене принятих на себе державою обовязків, правительство Голубовича оказало ся цілком безсильним. Коли би на другорядних позиціях не находились були солїднійші елементи, головно з партії соціялістів федералістів, міг би був відразу наступити крах цілого державного механізму. На щастє, завдяки тим другорядним позиціям, крах не наступив, але орґанізувати виповнене зроблених Німцям збіжевих обіцянок правительство не уміло. Бачучи, що діло не поправляєть ся, Німці, нарід явний і чесний, але не володіючий спосібностию глядіти глибоко в чуже внутрішне житє і розуміти чужий характер, стали пильнійше прислухувати ся інсинуаціям зі сторони русскої суспільности, складаючої ся, сказати по правді, з богатших людий, головно із зросійщених Жидів. З другої сторони, не дістаючи того, що було обіцяне, німецькі війска з причини голоду були змушені прискорити реквізиції по селах, чим озлобили проти себе населенє.

9. Гетьманський переворот і Німці.

Все те додало відваги русській і польській буржуазії, богатим поміщикам і промисловцям, котрі зорґанізували партію так званих „хліборобів-властителів“, куди потягнено і декілька великих землевласників української національности, задачею котрої було замісць українського установити на Україні русске правительство. В тойсам час проти партії соціялістів революціонерів зорґанізувала ся українська партія хліборобів-демократів, в котру війшло значне число селян-властителів, вже зрозумівших, що соціялїзація земель грозить їм так, як і дідичам, позбавленем їх земельних наділів. А що хлібороби-властителі ясно бачили неможливість своїми силами добитись якогобудь успіху, вони постарали ся перетягнути на свою сторону хліборобів-демократів, причім однак, — знаючи українську орієнтацію останних — не рішили ся явно говорити про русске правительство, а противно, — прокидаючись Українцями, говорили, що потрібно створити нове українське таки правительство, але не соціялїстичне, лише кріпке і сильне. Декілька горячих українських голов, так звані гетьманці, жиючі своїми думками не в днях сучасности, а в мріях про привернене старої слави запорожських козаків, старих козацьких строїв і військового козацького укладу життя, прийшли їм на поміч тим, що піддали гадку установити гетьмана. Кандидат на сей уряд найшов ся скоро: се був потомок одного з українських гетьманів, богатий землевласник, ґвардейський ґенерал русскої служби Павло Скоропадський, чоловік дуже мягкого характеру, котрий ніколи передтим українським питанєм не занимав ся, але підчас революції під впливом повставшого українського руху в корпусі, яким він проводив, згодив ся один з перших зукраїнізувати його. Його українське походженє, факт українізації ним корпуса — служили для Українців-гетьманців доказом того, що він буде вести українську політику; з другої сторони мягкість його характеру, його богатий стан і попередна служба служили запорукою для хліборобів-властителів в тім, що його можна буде в будучности підчинити своїм впливам і змусити вести ту політику, котра буде на руку русским поміщикам. Проби заговірників перетягнути на свою сторону партії соціялістів федералістів і соціялістів самостійників не довели до нічого, бо ті партії, головно перша, добре зрозуміли, що як в справу вмішали ся русскі, то з нього крім зла не може вийти нічого більше. Тоді хлібороби-властителі стали обробляти Німців і постепенно переконали їх, що порядок і збіже може бути лиш на случай установленя гетьманства, яко одинокої руководячої сили, для котрої в роботі не буде перепоною партійна боротьба.

Партія українських соціялістів федералістів ясно бачила всю погибель політики Центральної Ради, веденої соціялістами революціонерами; вона нераз пропонувала створити коаліційне правительство з більше умірковани х елементів, але довгий час її зусиля були даремні: з її складу, правда, вибрано трох міністрів, але тим міністрам соціялісти революціонери не давали ніякої свободи, всі важні справи полагоджували в їх неприсутности, так, що положене тих міністрів було прямо таки траґічним. Вони повинні були нести на собі відвічальність за політику правительства, не принимаючи в тій політиці жадної участи. Партія не відкликала їх тому, що в тих галузях управи (суд, школа, промисл і торговля), котрі вони на себе взяли, вони приносили велику користь Україні. Але конець кінцем партія не видержала і відкликала своїх міністрів. Сей відклик вдарив громом в Центральну Раду, яка виразно бачила, що без тих людий вона нічого в ділї управи не зробить, а через се соціялісти революціонери рішили ся пійти на уступки — покликали до правительства „буржуазні“ елементи, то є соціялістів федералістів і соціялістів самостійників.

На жаль, соціял-революційні діти прийшли по розум трохи пізно, бо Німці вже передтим рішили зробити переворот на Україні: під охороною їх війск хлібороби-властителі з гетьманцями і частию хліборобів демократів зібрались на Софійській площи і вибрали гетьманом Скоропадського; піддержуючий їх війсками зорґанізований відділ русских офіцирів арештував членів правительства і розігнав Центральну Раду; знова німецькі війска всюди в провінції арештували власти, поставлені правительством Ради.

10. Політика гетьмана і розмаскованє русскої суспільности.

Поставлений головно русскими кругами, але зависимий також і від гетьманців, гетьман Скоропадський захотів зорґанізувати мішане русско-українське правительство, і, віддавши головні портфелї русским — всім звісним противникам усього українського, став сї портфелї предкладати Українцям з партії соціялістів федералістів. Так приміром портфель міністра заграничних справ предложено бувшому міністрови при Винниченку, Олександрови Шульгинови і директорови департаменту Лоському; портфель міністра справедливости — бувшому міністрови Шелухинови, і т. д. Але партія соціялістів федералістів, котра добре розуміла, що їй пропонують грати тусаму ролю, яку її члени грали в правительстві соціялістів революціонерів, не могла приняти зроблених їй предложень. Вона згодилась зединити ся з своїми, таки українськими, більше лївими партіями, котрі свого часу для спасеня України від рабства згодили ся пійти на деякі компроміси. Коли з німецьких заяв злучені українські партії переконали ся, що Німці будуть піддержувати гетьмана за всяку ціну, вони, ті партії, згодили ся навіть признати його на услівях обіцянки скликаня парлямєнту і сформованя дійсно українського правительства. Гетьман однак не міг пійти проти посадивших його русских поміщиків і відказав ся від предложених услівий, а Німці в свою пору піддержали його.

Тоді українські національні партії зеднали ся в національний союз, котрий, розуміеть ся, не був у змозі бороти ся явно, поки на Україні були німецькі війска, але за се явив ся звеном, скупившим в однім напрямі людий ріжних партій в силу одного лиш принципу національности. В гетьманське правительство союз не пустив своїх членів, але дав їм право служити на технічних посадах, щоби склад міністерських і инших інституцій не тратив свого українського облича. Президентом національного союза був з початку соціяліст федераліст Ніковський, редактор „Нової Ради“, а відтак, коли Ніковський з причини недуги відказав ся, зістав вибраний український соціял-демократ Винниченко, звісний письменник, бувший голова правительства, чоловік хоч і лївих переконань, але націоналїст, а тому і державник.

Гетьманське правительство, до котрого вступив лише один дійсний Українець, Дорошенко, соціяліст федераліст, змушений вийти через се з партії, — почало вести цілком ориґінальну політику: уважаючи себе за Українців, видаючи всі розпорядженя і навіть правительственну ґазету в українській мові, воно почало масами привозити з Московщини бувших чиновників попереднього царського правительства, почало побільшати склади всіх міністерств і заповняти їх новоприбувшими, а коли останних було вже більше, їх принимано до поодиноких міністерств, а викидано Українців. Послїдних постепенно висувано з усіх міністерств, крім хиба міністерства заграничних справ, де був міністром Дорошенко, і міністерства народної осьвіти, де склад висших урядників представляв собою збиту масу Українців-патріотів, і притім специялістів, котрих усунути і замінити було досить тяжко; дальше — на українські ґазети введено цензуру, яка не пропускала анї одного правдивого слова щодо русских; Українців масами арештовано яко „соціялістів“, саджено в тюрми, причім освободити їх відти було неможливо, бо гетьманське правительство заявило, що арешт переводять Німці, а Німці говорили, що вони несуть тільки охорону, а арешти переводить гетьманське правительство; вкінци введено жандармерію і охранку після русского звичаю. Все те робило ся в імя порядку, а через те Німці піддержували всьо. Так продовжало ся кілька місяців — від мая до вересня 1918 року.

Порядку однак жадного не було; коли він сяк-так ще держав ся, то лише при помочи німецьких штиків. Негодованє в народі, з котрим орґани гетьманського правительства поводили ся гірше ніж колись чиновники старого російського режіму, — росло, причім на щастє русским людям не можна було на тій основі аґітувати проти Українців, бо кождому було ясно, що гнет переводять не Українці, а русскі, і що именно останні опирають ся на німецькі штики.

Постепенно Москалї, чуючи опору в масах навезеної нібиінтеліґенції, то є чиновників і бувших офіцирів з Росії, остаточно скинули з себе маску і в пресі стали заявляти громовим голосом, що ніякої України нема, що вона є частию Росії, правительственні інституції почали виступати проти діловодства в українській мові, з бувших офіцирів почали орґанізувати ся дружини, наче до боротьби з большевиками, і ті дружини, в виді бувших русских війск, недвозначно заявили, що вони орґанізують ся для знищеня всього українського і установленя російської імперії.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

ПОЛЬСЬКА СВОБОДА І ЛАЙСЕНС.

Під сим заголовком помістив нюйорський дневник „Таймс" дня 17. с. м. лист **п. Юрія Андрейка,** студента Коломбійського університету в Ню Йорку.

Сей лист звучить:

POLISH LIBERTY AND LICENSE.

To the Editor of the New York Times:

Some time ago Bjornstjerne Bjornson said of the Poles that "in their understanding, liberty means nothing but license for themselves to do what they please." Unfortunately, recent events in Poland indicate that there is some truth in Bjornson's statement. The national aspirations of the Poles were at first confined to political autonomy, but, assured of political autonomy, the Poles then demanded complete independence. The Entente Powers satisfied this just and reasonable demand of the Poles by recognizing—setting up, in fact—the present Polish State.

But it seems that the Poles, or at least their imperialistic leaders, were not quite satisfied; they desired more than liberty, and took it themselves. Not content with territories "indisputably Polish," they began to invade territories which were indisputably non-Polish. I have special reference to the Polish invasion of Ukrainian and Lithuanian lands. Again, there are the disgraceful pogroms in Poland, that, according to reliable information, have been permitted and at times instigated by Polish authorities. This is a license that is worthy only of Asiatic barbarians.

A few days ago I read in THE NEW YORK TIMES that the Poles, having occupied all of Ukrainian Galicia, were maltreating Ukrainian citizens and soldiers, were persecuting the Uniate clergy, despoiling the Ukrainians of their property and churches, and destroying all the historical documents they could find. In justification of their actions, the Poles tacitly assert that they are "safeguarding allied interests in Galicia." Such an insolent falsehood is an insult to the Allies, who gave Poland the liberty she has debased into license. The Allied Powers should inform Poland that there is a radical difference between liberty and license. They should warn Poland that they are ever ready to help a people win liberty, but that they will not tolerate the practice of license by any one.

GEORGE ANDREYKO.

Columbia University, June 11, 1919.

В перекладі на українську мову сей лист звучить:

Польська свобода і лайсенс.

Свого часу сказав Бернстерне Бернсон про Поляків, що „після їх розуміня свобода не значить нїчого тільки лайсенс для них робити, що їм подобаєть ся". На жаль, недавні події в Польщі вказують, що в словах Бернсона є трохи правди. Національні змаганя Поляків спершу обмежались до політичної автономії, але діставши автономію, Поляки потім домагались повної независимости. Аліянтські держави сповнили се справедливе і розумне доманє Поляків, признаючи — а по правді, творючи — теперішну польську державу.

Але виглядає, що Поляки, а бодай їх імперіялістичні лідери, не були цілком вдоволені; вони хотіли більше ніж свободи і посягнули по се самі. Не будучи вдоволеними з територій „неоспоримо польських", вони зачали наїзд на територіі неоспоримо не-польські. Я спеціяльно маю на гадці польський наїзд на українські і литовські землї. Крім того, в Польщі є соромні погроми, які, після достовірних інформацій, польські власти дозволяли, а часто до них підюджували. Сей лайсенс, достойний тільки азійських варварів.

Кілька днів тому я читав в „Таймсі", що Поляки, занявши цілу українську Галичину, зневажали українських горожан і жовнїрів; переслїдували духовенство, загарбуючи в Українців їх власність і церкви, та нищачи всї історичні документи, які вони тільки могли найти. Для оправданя свого поступованя Поляки нишком запевняють, що вони „охоронюють інтереси аліянтів в Галичинї". Такий безсоромний фалш є зневагою для аліянтів, котрі дали Польщі свободу, яку вона перефалшувала на лайсенс. Аліянтські держави повинні повідомити Польщу, що є радикальна ріжниця між свободою і лайсенсом. Вони повинні остеречи Польщу, що вони все готові помогти народови здобути свободу, але ніколи не стерплять, аби хтонебудь практикував лайсенс.

Юрій Андрейко.

Коломбійський університет 11. червня 1919.

ЩО Я ЧУВ НА ПОЛЬСЬКІМ ВІЧУ.

(Допись з Ню Гейвен, Конн.).

При улици Стейт відбуло ся в нашій місцевости польске віче, на котре і я, Українець, з болючим серцем пійшов. Пійшов я там не на те, щоби набрати ся польської шахрайської ідеї, але на те, щоби почути, що вони за наших нещасних галицьких Українців будуть брехати перед сьвітом.

Згадане польське віче отворив місцевий польський ксьондз (він сам був і предсїдателем сего віча) і покликав на бесїдника другого чорноризця. Недовго я там слухав, як ось почув ляцький стріл, котрий перелетів через моє ухо і забив ніж у моє серце. Той чорноризник, та гадюка польська, зачав викрикувати, що „насї браця креф пшелевайон з врогамі Украінцамі, большевікамі і Нємцамі".

На нашій рідній земли, в нашій рідній хатї проклята Ляшва нас бє, катує, а тут, на вільній земли Вашінґтона, уладжує віча тай на тих вічах насьміваєть ся з нашої рідної землиці, котру наші брати своєю кровю поляли. Той чорноризник сказав, що Галичина се „польска свєнта зємя", а Українців назвав простими розбишаками.

Гей, Братя Українці! Болить серце слухати такої наруги і зневаги. Гірко стає на души, коли навіть тут, в Америці, прокляті Ляхи нівечать і обпльовують наші народні ідеали.

Другий стріл прошиб моє серце тоді, коли ляцький піп кричав: „Нєх жиє Польска, наша сьвєнта Ґаліция, а Українцом, большевіком і Нємцом нєх бендзє вечна ганьба". А проч ти, Ляху проклятий, з твоїми чорноризцями! Ми, Братя Українці, зі всіх партій і орґанізацій, подаймо собі руки як один і всї разом поможім нашим галицьким братам, котрі вже помучили ся в боротьбі з проклятою Ляшвою. Зробім грімкий поклик по цїлій Америці, зробім рішучі протести: „Або віддайте нам галицьку Україну, або пустіть нас до краю, а ми собі самі порядок зробимо!" Не слухаймо таких проводирів, котрі нас обдурюють! Боронїм самі свою рідну землицю, бо як не будемо її боронити, то пійдемо на довгі літа в погане ляцьке ярмо. Тутешні Ляхи дуже горді з того, що їх теперішний сойм у Варшаві складаєть ся з князів, ґрафів, біскупів, ксьондзів і инших подібних дармоїдів. Отже знай, Українче, кому будеш чистити чоботи на случай, як не подбаєш о визволенє своєї батьківщини з рук ляцьких голодранців!

К. М.

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНЦІВ В ІСТОН, ПА.

Просить ся всїх тутешних жертводавців, котрі складали жертви на оборону рідного краю, щоби були ласкаві зійти ся в неділю, 22. червня б. р., о годині 5-тій пополудни, до читальняної галї, де отримають грамоти. Ті Українці, котрі жертвували меньше ніж 5 долярів, нехай зволять доплатити решту, за що одержать також дотичну грамоту.

Братя і Сестри! Діти Неньки України! Коли ми не хочемо більше терпіти ляцької неволї, а хочемо бачити Україну вільною, то складаймо на її оборону жертви, котрі певно повибивають ляшкам очи. Покажім сьвітови, що ми, хоч малі числом в нашій громадї, не хочемо остатись позаду і ніколи не останемось, бо і як остатись? Ляцький злочин, поповнений на наших безборонних недобитках 4-лїтної війни, кличе нас до пімсти. І чиж ми маємо мовчати в так страшну хвилю? Чи маємо спокійно дивити ся, як ворог загарбує нашу землю, наших батьків по тюрмах саджає, а нам нові кайдани готує? Чи годні ми дивити ся на ті безправства, поповнювані над нашим народом від віків, не кинувши ніякого слова? Ні! Тисяч разів ні! Ми не можемо і не сьміємо мовчати! Нам досить уже мук, крови та сліз. Наша жертва мусить побідити, бо нас стати на се. Ми заявили, що душу й тїло положимо в обороні свого народу!

Брате, Сестро! Не кажи, що ляцька орда вже забрала наші землї, то жертва нїчого не поможе. Колись ви схотїли би зложити міліони, але вже буде запізно!

Тож ще раз накликуємо Вас до жертви, а луч сонця засьвітить і тоді ми з веселим серцем заспіваємо новий гимн побіди: „Щезли наші вороженьки, як роса на сонці, запануєм і ми, братя, у своїй сторонці".

Комітет.

Юліян Міськевич.

ДІТИ ПОЛЯ.

(Памяти дорогого приятеля М. Островерхи).

Ми стрінули ся на розлогих нивах задумчивого Поділя. Над нами синіло небо і плило сонце, довкола нас гнуло ся колосисте збіже і ніс ся запах хліба.

Вперше ми заговорили до себе мовою дітий:

— Ти любиш своє село?

— Дуже люблю!

— А я своє кохаю!

Ми подали собі руки та йшли разом. Падав сніг, тиснули морози, а довкола нас филювало срібне збіже; нависали чорні хмари, греміли громи, град падав — а над нами золотило сонце затикане срібними облаками.

Ми йшли все поруч. Я був палкий і горячий, він тихий і розважний, і через те ми належали до себе, як ясність і сьвітло належить до огня і тепла.

І він завів мене у прегарний храм.

Я бачив там безліч вівтарів і божищ. Одні з них були суворі і кидали тінь у нутро сьвятині, инші наповняли сьвятиню і насичували воздух ясностию; в ній купало ся серце і очищувало ся з гріхів як недужий в силоамській купелі.

Мене тривожили сліди крови на тугих стінах — а він навчав мене, що се є найцінкавійше, що можна у тій сьвятині зберегти.

— Се жертва цілопалення — казав — від кождої каплі крови основи сього храму йдуть глибше в землю і стають тривкійші.

Відтак завів мене до „сьвятая сьвятих“ і показав мені серце божества.

— Те серце дало й мені житє — пояснив. І я, хоч гордий і непокірний, впав перед серцем божества і віддав глибокий поклін, бо я зрозумів, що се тоє божество, якому покланяють ся всі, що люблять правду і волю.

— Чому так довго спало те божество, чому про нього ми так мало чули?

А він відказав:

— Божество не спало, спали його єреї. Адже бачиш, яке воно дуже!

І я читав в очах приятеля одушевлене і кохав божество мого приятеля ще кріпше!

А він водив мене по всіх усюдах і називав кожду річ по імени. А коли ми вийшли, я прочитав на нездобутих кріпких воротах напись, яку писали десятки віків:

„Душа люду!“

І ми, накормивши своє єство силою, йшли здобувати знане.

І він все пригадував мені храм і втихомирював мою нудьгу, а я навчав його подивляти красу. Ми ніколи не йшли навмання і все вірили, що вернемо до сьвятині із знанем, яке є потрібне, щоби знищити темних богів і заступити їх сьвітлими. Ми важко сумували, коли стрінули на шляху мертвого чоловіка і потішали себе задно, що сей — послідний.

Потому прилучила ся до нашого гуртка вона. Мала непохитну віру, виплекала ся на крилах народної пісні і була відважна. І серце приятеля збогатило ся, бо придбало новий скарб. Ми йшли у троє до одної мети, а довкола нас шелестіло срібне збіже і золотіло сонце затикане білими та рожевими облаками.

А потому-потому ми всі трое розійшли ся розбіжними шляхами. Але наша віра і надія пішли одним шляхом.

— — —

Ми кожде зокрема завернули до дорогого храму, щоби на службі великого божества найти лік на незлічимі рани.

І тоді...

Тоді він спроневірив ся. Тоді він захитав ся тілом і покинув сьвятиню.

Мало собі з тої хвилі пригадую. Знаю тільки, що з далекого Поділя прилинув вітер, щоби обтрусити сльози на його могилу. Знаю, що з далекого Поділя леготом прилинув відгомін срібного збіжа як відгомін подзвіння. Знаю, що в величнім храмі впала одна краплина крови з серця божества.

А коли я пішов дальше своїм шляхом — я і вона, ми не бачили збіжа, тільки сніг і сніг, ми не чули сонішного тепла, тільки холод і холод. Ах, чейже іскра любови для великого божества верне силу і тепло!...

ДОПИСИ.

ALLENTOWN, PA.

Віче українських виродків.

Вже два роки минуло, як у нашій алентавнській громаді не було чутки про українську соціялістичну партію. Приклонники сеї партії аж до останнього часу були бупім Українцями, але до України відносили ся дуже холодно, а то й ворожо. Червоні провідники завсіди так поступають. Замісць будувати, вони руйнують те, що добрі люди збудували.

Дня 28. мая с. р. вертаю я з роботи, а тут під дверми лежить кавалок якогось синього паперу. Взяв я той папір до рук тай читаю. На нім було видрукуване запрошене на „велике робітниче віче“, на якім буде говорити „робітник“ на тему „Про події на Україні“. З кількох написаних рукою слів я пізнав, що запрошене виладив якийсь Українець з Росії.

З цікавости, що то на тім „робітничім“ вічу буде робити ся, я пійшов в означенім часі (28. мая, о годині 7.30 вечер) до галі „Джека“ і тут почав розглядати ся. Довший час не було нікого, аж наразі я побачив незнаного мені чоловіка, що йшов з пакташкою в руці і подав ся просто на галю. Тепер я догадав ся, що сей чоловяга — як мені спершу здавало ся: педлер (похатник) — є тим патлатим апостолом, котрого наші червоні інтернаціоналісти запросили собі на головного референта.

На запрошене одного з „товаришів“ я увійшов до галі і почув відразу сильний запах цибулі... Се було знаком, що не тілько аранжери віча, але і сама вічева галя є — півроку — „інтернаціональна“...

Коли вже прийшло кількох червоних, розпочало ся віче. Вступне слово виголосив згадуваний уже мною патлатий „товариш“. Він повідбирав від капіталістів усі фабрики і поділив їх межи бідних червоних робітників. Відтак запрокурував, що кождий червоний робітник має працювати лише пять годин на добу, що деяким присутним дуже сподобало ся. Після того бесідник скочив через море і опинив ся аж в старім краю. Там він повідбирав від панів всі панські лани, всі рухомости і всі знаряди тай поділив тим всім своїх щирих товаришів. Тепер наші червоні товариші є вже великими панами. Одні мають бетлеґемську фабрику в своїх руках, другі знова дістали всі панські лани і там панують. Отже тепер „товариші“ не роблять нічого, бо поробили ся панами і капіталістами. Один товариш грає собі в „пульки“, а другий соду попиває.

Коли патлатий товариш повідбирав уже всьо від капіталістів і від панів, тоді загадав іти на наше сьвященство, але тут йому не повезло, бо більшість присутних не хотіла слухати його брехонь. Шановний оратор лишив отже наше духовенство на боці, але зате вчіпив ся Українського Народного Комітету. Він обробляв гелєвно д-ра Білика, який йому дуже не сподобав ся. Та і сей напад не вийшов патлатому на сухо, бо многі вічевики почали домагати ся не пустих слів і фраз але ясних і точних доказів. Брехун довго крутив ся і вертів ся, але не викрутив і не виверчів нічого путнього, а вкінці полісман зігнав його з підвисшення.

Ось-таким способом наші Українці (дай їм, Боже, здоровлє!) розбили віче червоних большевиків, які хотіли засіяти в серця наших людий зневіру і ненавість до своїх народних провідників.

Не від річи буде згадати про кількох українських зрадників, котрі самі не знають, що вони є. Я вам скажу, що ви не є чесні українські сини, але прості хруні. Перший-ліпший пройдисьвіт вас нападає і ганьбить, проживає ваші рідні організації, хоче зруйнувати ті товариства, в котрих ви є урядниками, а ви — хоч присягали перед народом, що на кождім кроці будете праз організаційних боронити, щоби ворог на них не нападав — бачите тай чуєте, як на ваші організації патлаті брехуни говорять, як вашу пресу беруть під ноги, а мимо того ви тим дурисьвітам ще руками приплескуєте. Гей, українські сини! А деж ваша честь і гонор?

Я думав, що вже той кукіль між пшеницею згинув, а воно показуєть ся, що ще ні. Тож тут я кличу до вас: Люди! Схаменіть ся, не ходіть блудом, бо лихо вам буде!

Правдолюб.

PERTH AMBOY, N. J.

Театральне представлене.

Дня 8-го с. м., в неділю, відограло Товариство спів.-драматичне з Картерет в Перт Амбою сьвітну оперету „Сватане на Гончарівці“. Штука сама собою дуже гарна і широко знана як в старім краю так і Америці.

Головна роля в сім представленю є роля Стецька і тому, як вийшло представлене, залежить від сего, хто і як грав ролю Стецька. Всі аматори, які виступали в сім представленю, а то пп. Іванцьо, Волянський, Ковальчук, Кода, Пукас, пані Максимович і Кармазин, грали дуже гарно, але з найбільшим чувством грав і співав Олексій (п. Волянський). Короною однак і серцем представленя був дякоучитель п. Онуфрик, який грав ролю Стецька. Пан Онуфрик показав ся дуже талановитим актором. Він не тільки вивчив усіх дуже гарно се представлене, але й сам відограв по майстерськи ролю Стецька. Слухачі були так заняті Стецьком, що його чекали хвилі, коли Стецько появить ся на сцені. Сьміхови і радости зі Стецька не було міри. Так відтворити і так відограти ролю Стецька, рідко дуже хто потрафить так, як п. Онуфрик. Тому й не диво, що збирав заслужені оплески.

Дуже красше враження робить на людий, коли дякоучитель сам бере ролю і добре відограє сю ролю. Люди бачать, що мають спосібного дякоучителя, який не лиш уміє вивчити, але й сам знаменито грає. Друге, коли грає дякоучитель, тоді аматори поводять ся сьмілійше і відважнійше на сцені. Се додає духа і завзятости, а дякоучитель, сам граючи, відтримує на сцені всіх. Коли приходять співи, віддає голоси фортепян. Підповідати ролї потрафить перший-ліпший, хто добре читає.

Дехто є тої гадки, що дякоучителеви не випадає грати. Я вже сказав висше, що се мильний погляд, бо на тім дякоучитель не тратить, а овшім, се приносить велику користь. Не випадає грати лиш таким дякоучителям, які не потрафлять відограти ролї, або є такі необоротні, що чвіть не надають ся до жадних роль. Таким справді не випадає грати, бо лиш попсували би представлене.

В старім краю грають аматорські представленя інтелігенти, академіки і урядники, і хто лучший актор, сей має більше поважаня і любови. Межи нашими аматорами-робітниками а дякоучителями знова не така велика ріжниця. Тому ще раз кажу, що дякоучителї повинні грати, але коли справді добре хто грає.

Пан Онуфрик безперечно належить до найспосібнійших наших дякоучителів в Америці. Він вибив ся не тільки яко знаменитий аматор і режісер, але і яко досконалий дірігент. На вічах в Картерет був др. Білик, иншим разом п. Кирчів і п. Ядловський, а всі три не могли нахвалити ся хору в Картерет. Я би сказав, що хор в Картерет не лучший як деинде, але цілий секрет в тім, що дірігент п. Онуфрик всі кавалки вивчує не лише зверха, але кождий голос обробляє дуже совісно і диригує та віддає їх з дуже великим чувством і захованем всіх знаків музичних.

Картерет повинен гордити ся, що має такого дякоучителя, шанувати і цінити такого чоловіка, а другі дякоучителї повинні наслідувати свого молодого, талановитого товариша. Такі дякоучителї як п. Онуфрик се великий скарб для громади, бо має гарний хор, часті і добрі представленя і добре проваджену школу.

Людий на представленю було досить много, а всі були дуже вдячні Товариству спів.-драматичному з Картерет за гарне віддане представленя „Сватане на Гончарівці“.

Н. М.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь)

Пошукую моєї жени сестру **МАРІЮ ГРИЧУХ,** з місточка Товстого, коло Грималова, повіт Скалат, Галичина. Около 11 літ тому як виїхала до свого мужа Василя Гричух і перебувала в Woonsocket, R. I. Хто би про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: WOLODYMIR REKRUT, 308—32nd St., Newport News, W. Va. 72-74

Пошукую **ПЕТРА ЛЕВКА,** в дуже важній справі. Перебуває в Шікаго, Ілл. Хто би про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: PAUL SZPIECH, 6002 Fullerton Avenue, Cleveland, O. 73-75

Пошукую **ЮЗЬКА САГОВА,** з села Седліська, почта Динів, Галичина. Має перебувати в Клівленд, О. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: ANDREW BUDZ, 144 Washington Street, Binghamton, N. Y. 71-73

Пошукую **МИХАЙЛА ДОБРЯНСЬКОГО,** походить з Поморян, повіт Золочів, Галичина. Перебував в Jersey City, N. J. 24. мая с. р. виїхав до Пенсильванії до краянів і припадково зістав потовчений в майні. Хто би про него знав де він тепер находить ся, зволить донести до: MARY TURCHAN, 51 E. 97th St., New York, N. Y. 71-73

Пошукую свого стрийка **ДАНИЛА ФЕШТЕЙ,** з села Пшинишники, повіт Товмач, Галичина. Рік тому перебував в Бургам, Па., Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: PETER FESHTEY, 1124 Curry St., Chester, Pa. 71-3

Пошукую вуєчних братів: **Дмитра, Олексу, Гриця і Антошка Зятик,** та **Гриця Юрчака,** котрий 4 роки тому перебував в Торніс Фолс, Н. Й. Усі вони походять з села Залучева, повіт Ліско, Галичина. Зволять зголосити ся до: MICHAEL YUHAS, 45 Ellicott Place, Depew, N. Y. 71-73

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ТРИТЯКА** з Хомяківки, пов. Товмач. Перед роком був зі мною в Бофало, Н. Й. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: PETER TRYTIAK, 305—15th Ave., Newark, N. J. 71-73

ВАСИЛЬ КАВЧАК, пох. з Ліщоватого, п. Ліско, брав шлюб в серпни 1914 р. в Нюарку, Росту високого, сухорлявий, літ 30, мав ямку в бороді. Хто би знайшов, дістане $50 нагороди. — Адрес: 71—

АНАСТАЗІЯ КАВЧАК,
132 Wicleff St., Newark, N. J.

ПОШУКУЮ КОВАЛЯ до кутя коний, на направляне возів; вимагаеть ся досьвідченя, робота стала. Жонатий дістане 4 кімнат до помешканя, огород і на початок 22 доляри тижнево. О скільки має $1.000 готівки, може стати до спілки. Ласкаві зголошення слати на адресу: DANIEL KMYTA, P. O. Box 41, Perry, O. 73-75

З ПРИЧИНИ смерти жени, пошукую отсею дорогою женщини, котра би занялась вихованем моїх дітий і наглядом дому. По близші інформації прошу зголошувати ся до: JOHN KOSC, 221 State St., Middletown, Pa. 72-74

ДАРОМ ЛИШЕ ДЛЯ КАВАЛЄРІВ, вишлемо фотографії найгарнійших женщин. На пересилку, залучити кілька марок почтових. AMERICAN NOVELTY SUPPLY CO., Box 1034, New York, N. Y. 73св83

ПРОДАМ шевський варстат зі штором, [illegible] костумерів, між своїми людьми. Ціна дешева. Голоситись до: JOSEPH WINCHUK, 118 Essex St., Jersey City, N. J. 72-74

ФАРМА 66 АКРОВА, добрі, великі забудованя, 5 коров, котрі дають місячно доходу за молоко $126.00, 3 ялівки, 2 коні, кури; обсіяна і обсаджена, сад і гарний ліс. Ціна за все $3000, вплата $1600. Маю 50 инших фарм до продажа. Є тут оселених 14 українських і польських родин. S. R MORANSKI, 70 Liberty Street, Oswego, N. Y. 70-73

НА ПРОДАЖ 123 АКРОВА ФАРМА. Дім з 7 кімнат і прочі фармерські забудованя. 40 акрів виробленого поля, 40 акрів соснового ліса, решта пасовиско. Фарма обгороджена дротяним плотом, вода в хаті і стайнях, через фарму переходить річка. Поле обсіяне житом, пшеницею та вівсом. З фармою продаєть ся 4 корови, пара волів, кінь до виїзду, 2 льохи і 12 пацять, дріб та всі знаряди фармерські. Продасть ся за $3.600.00. Зголоситись до властителя FRANK MAISNER, P. O. Box 14, Shutesbury, Mass. 71-3

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

в добрій околиці, де є земля урожайна і добрий клімат. 1) Фарма, 126 акрів землі, 80 акрів під плуг, 30 акрів обсіяного збіжа, 3 акри бульб, нова стайня, добрий дім, 2 молоді коні, 14 дуже красних коров, 1 бик, 8 ялівок, кури, безроги і всі знаряди. Ціна $6.000, вплати $2.000. 2) Фарма, 37 акрів, обсіяна, дім, стайня, 2 коні, 4 корови дуже добрих, 1 ялівка, кури і решта що до фарми потрібно. Маю ще більше фарм на продаж, більших і менших, дорозших і танших. По близші інформації голосити ся на адресу: 73-75

ONUFER CZAJKA,
Box 192, Lyons Falls, N. Y.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Проти чужомовної преси.

Генри Меерс, демократичний сенатор з Монтани, предложив парляментови проект, аби чужомовній пресї відобрати право послугувати ся американською почтою. Значить, почта не мала би права принимати до розсиланя жадних ґазет, книжок або журналів в чужій мові, крім анґлійської, яку тут уважаєть ся урядовою. — Недавно „Інтер-Рейшел Кавнсіл" подала до відома, що в Злучених Державах виходить під сю пору около 1.250 чужомовних ґазет, не вчисляючи тут німецької преси. З того великого числа лише 80 є більше або меньше ворожо настроені супроти сеї держави і її правительства. Ся чужомовна преса має около девять міліонів читачів, з того лише пів міліона читачів припадає на нельояльну пресу. Жидівська преса має найбільший процент нельояльної, бо на загальне число 67 ґазет є 13 нельояльних. Найбільше льояльною є преса еспанська, між котрою є лише одна нельояльна ґазета на загальне число 159. Відтак найбільше льояльною є преса португальська, японська, французька, шведська, данська, українська, румунська та голяндська. На загальне число 15 українських часописий є лише одна нельояльна супроти сеї держави. — Сенатор Меєрс запропонував також, аби здержати по війні імiґрацію до Злучених Держав через 20 літ, а іміґрацію з Німеччини, Австрії, Болгарії, Туреччини і Угорщини здержати через 50 літ.

З федераційної друкарнї вийшла анархістична література.

(Спеціяльно до „Свободи").

Незвичайну сензацію викликала між нюйорськими Українцями вістка в четверговім числї ранїшної ґазети „Сон", де говорить ся, що день передтим у Філядельфії арештовано Жидівку Лідію Розенберґ за поширюванє анархістичної брошуру яку — як кажуть — видруковано в Українській Видавничій Спілці, 19 Іст Сема улиця, Ню Йорк. В льокали сеї спілки друкуєть ся і редаґуєть ся федераційна ґазета, якої редактором є п. М. Січинський. Заяву, що ся анархістична брошура, яку поширювала Жидівка Розенберґ, була друкована у федераційній друкарни, зложили детективи Бравн і Валлес, котрі — як кажуть — розслїдили се добре. З приводу гото детективи перевели маленький трус у всіх друкарнях в тій секції.

Робітничий зїзд жадає усуненя міністра почт.

Робітничий зїзд в Атлантик Сіти, скликаний Американською Федерацією Праці, заявив ся одноголосно за усуненем Альберта Сиднея Борлезона зі становища міністра почти. Робітники віднесли ся зі своїм жаданем до президента Вілсона, повідомляючи президента, що усуненя міністра Борлезона домагаєть ся зїзд, який репрезентує 4,000.000 зорґанізованих робітників. Причиною негодованя робітників супроти міністра Борлезона є те, що він стараєть ся „робити невільниками робітників у своїм департаменті".

Плятон в Америці.

Минувшої середи прибув до Ню Йорку корабель „Владимір" з Новоросійска, на покладі котрого прибув архиепископ Плятон Рождественський, бувший епископ київський, відтак голова православної місії в Америці, а в останнім часї митрополит одеський. Його витав архиепископ Олександер Немоловський, теперішний голова православної церкви в Америці. — Про архиепископа Плятона кружили ріжні вісти. Донесено, що большевики убили його і тут справлювано навіть панахиду по нім; нюйорський „Таймс" подав був вже фотоґрафію убитої особи з виколеними очими, під котрою було написано, що се архиепископ Плятон. — Плятон утїк з Одеси два дні перед приходом большевиків.

Вдячний Лінкольнови.

Щоби виявити свою вдячність колишньому президентови Злучених Держав Абрагамови Лінкольнови, за се, що він освободив Муринів з рабства, один маленький муринський хлопчина в Нюарку, Ню Джерзи, ходить що дня під Лінкольнову статую і шматою обтирає з порохів його ноги.

Арешт 137 послів.

Президент низшої палати Пенсильванійського сойму видав був 12. червня наказ арештувати 137 послів, котрі не брали участи в нарадах сойму, і шупасом припровадити їх до соймового будинку. Поліція виконала розпорядженє і на другий день майже всї посли явили ся на нарадах.

Краса причиною розводу.

Є ріжні причини до розводу. Одні побють ся, другі не люблять ся, треті покидають одно друге і на тій основі жадають розводу, бо так для них ліпше. В однім з попередних чисел подали ми були, що жінка поета Кларка внесла просьбу о розвід на тій основі, що її муж написав—може й на замовленє—любовний лист, в якім сказав, що він любить всї женщини. Се в Америці вистарчає на причину до розводу. Тепер знова довідуємо ся, що також краса може бути причиною до розводу. Один чоловік в Ню Йорку, на імя Вілїям Бод, просить суд о дозвіл розвести ся з його жінкою з тої причини, що вона є занадто красна для нього. „Моя жінка — каже — Бод — є дуже красна і всї звертають на неї увагу, через що я не можу перейти навіть улицею. Всї до неї усьміхають ся, всї моргають, а се кидає мене в пасію і я не можу спати спокійно. Ті вічні усьміхи і морганя довели мене до зденервованя і я чую ся тепер хорим". У своїй заяві Бод каже також, що його красна жіночка відповідає дуже радо на всякі усьміхи і морганя. Коли Бод був хорий і лежав у шпитали в Ботлер, Ню Джерзи, тоді до мешканя його жінки заходив дуже часто один її приятель, на імя Ганс фон Кеніц. Щоби то всьо вже раз скінчило ся, Бод жадає розводу.

В Гонтсвіл, недалеко Вінчестер, Індіяна, жиє родина Лі Ґаддіс, котра складаєть ся з 17 членів: мужа й жінки та 15 тітий. Вони подружили ся 21 літ тому і протягом того часу вродило ся їм 15 дітий.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Чому Церетелї хоче независимої Грузії.

Редактор нюйорської жидівської ґазети „Форвертс" доносить з Парижа, що він мав розмову з І. Церетелїм, бувшим міністром внутрішних справ, а відтак міністром почт і телеґрафів в правительстві Керенського. Церетелї находить ся тепер в Парижи яко голова делеґації, яка домагаєть ся независимости для Грузії. Розмова вела ся на тему відірваня Грузії від Росії. „Я — говорив Церетелї — все був за неподільною Росією, але тепер добачую для неї тяжкі часи. Результати большевицького перевороту разом з промисловим станом держави доведуть Росію до такого режіму, як Колчаків, котрий є нічим иншим, лише правим максималізмом. Я вірю, що в Росії прийде до власти реакція і тому уважаю, що одиноким спасенем для Грузії є відірвати ся від старої Росії і проголосити себе независимою державою". — Церетелї ще за царського ладу був визначним соціял-демократом. Коли в липни 1917 року між Українською Радою і правительством Керенського прийшло до острого політичного напруженя, Керенський, разом з Терещенком і Церетелїм, поїхав був до Киева і там підписали всї три разом акт про наданє Українї автономії. Відколи в Московщині при державній кермі стали большевики, відтоді Церетелї усунув ся від російського політичного житя, а став працювати над самостійностию свого рідного краю, Грузії. — Як доходили вісти, Грузія стоїть тепер в добрих і тісних зносинах з українським протибольшевицьким правительством.

Воєнні жертви одної французької родини.

13 синів убитих на полї бою, 3 тяжко ранені, один ранений легко чотири рази, батько і одна дочка пострілені німецькою кулею, одна дочка убита німецькою кулею — отсе жертви війни родини французького рільника Вангі, в Ремінґе, над Іпром. Вангі мав 36 дітий: 22 синів і 14 дочок; вони всї жили з днем вибуху війни.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Отсим взиваєсь всїх урядників і членів українських нюйорських товариств і братств, котрі належать до Укр. Нар. Комітету, як також всїх тих, які жертвували на фонд оборони Галичини, прибути на збори Комітету, котрі відбудуть ся в неділю, дня 22. червня с. р., в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул., Ню Йорк, о 1-шій годині пополудни.

Програма зборів: 1. Справозданє з висилки протестаційних каблеграм до Парижа. 2. Розданє грамот всім тим, які жертвували на Фонд оборони Галичини 5 і більше долярів. 3. Принятє нових членів до Укр. Нар. Комітету.

У. Н. Комітет в Ню Йорку.

ПРИГАДКА ДЛЯ ДЖЕРЗИ-СІТЦІВ.

Згідно з ухвалою протестаційного віча з дня 15. червня б. р., спільні наради всїх Товариств, Братств і Сестрицтв в Джерзи Сіти, Н. Дж., без ріжниці партій чи переконань, відбудуть ся в неділю, 22. червня б. р., о годині 5-тій вечером, в гали церковній, при ул. Ґрін і Сусекс.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.:
Михайло Гузьо, предс.,
Осип Логин, секретар.

ДО УКРАЇНЦІВ З СЕЛА ОХРИМІВЦІ, ПОВ. ЗБАРАЖ, ҐАЛИЧИНА.

Подаєть ся отсим до відома Українцям з села Охримівцї, повіт Збараж, що сими днями зістав заснований в Нюарку, Н. Дж., комітет для збираня добровільних жертв на поміч свому рідному селови. Тож ми взиваємо всїх людий з села Охримівці, котрі живуть поза Нюарком аби як найскорше зголосились і спільно помогли своїм рідним, бо коли прийде тут їх голос і вони прострують руки до нас з просьбою о поміч, то щоби ми були приготовлені помогти тим, котрі терплять горе, муки і недолю через пятьлїтну війну. 73

Просимо голосити ся на адресу секретаря Комітету: Michael Horbacz, 280—15th Ave., Newark, N. J.

БЕРВІК, ПА.

Заходом співацького тов. „Боян", відограєть ся представленє

АМЕРИКАНСЬКИЙ ШЛЯХТИЧ

в 3-ох актах

В НЕДІЛЮ, 22. ЧЕРВНЯ 1919

в гали церковній, Варрен стр.

ОСОБИ:

Іван Розвага........п. Петро Шостак
Євка, його жінка..п-ні Анна Мотичак
Маруся, їх дочка....п-на Анна Рибак
Михайло Чорній, словак............п. Михаїл Смеричанський
Анна, його жінка..п-ні Катер. Соболь
Джордж Шибайголова.......п. Д. С.
Гриць, молодий майнер............п. Гаврило Лехновський
Василь, молодий майнер.Вас. Павлюк
Данько, молодий майнер..............п. Стефан Каспаревич
Петро, молодий майнер..Іван Лубіль
Зузі ....п-на Марія Коцьо
Детектив ....Николай Мицяк

Режісер п. С. Данильчук.

Початок точно о годині 7-ій вечер.

Цїни місць: І-рядні 50 центів, ІІ-рядні 35 центів.

О численну участь всїх гостий запрошує — КОМІТЕТ. 72-73

ТЕАТР УКР. НАРОДНОЇ ГРОМАДИ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

відограє

на користь Комітету помочи Жеребкам

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22. ЧЕРВНЯ 1919 Р.

„НАЙМИЧКА"

драма в 5-ти діях Івана Тобилевича (Карпенко Карий)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОД. ДОМІ, 217 ІСТ 6-та УЛ., НЮ ЙОРК.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Василь Микитович Цокуль, літ 45 хазяїн..........п. В. Сиротенко
Мелашка, молодиця, його робітниця......п-ні А. Михайловська
Дїд, мірошник, його робітник.....................п. В. Южний
Панас, робітник, його робітник...............п. О. Соловський
Маруся, дівчина.п-ні Л. Мулярчук
Пилип, молодий москаль, гусарин........................п. В. Ю.
Аблакат..................п. Д. Федун
Борох, шинкар......п. И. Мулярчук
Рухля, його жена.п-ні М. Мельник
Янкель, їх син....п. Гр. Шумський
Харитина, сирота.п-на М. Давидів
Парубки, дівчата, молодиці й москалї.

Початок точно о 6-тій годині вечером.

Вступ 75 і 50 центів — **Музика перворядна.**

РОДИМЦІ! Отсим Комітет помочи Жеребкам має честь запросити Вас на представленє „Наймичка", штуку дуже цікаву і поучаючу. Хто цінить драму, хто бажає прийти з помочию своїм братам і сестрам в нещасній вітчинї, хай прибуде на се представленє, бо цїлий дохід з нього є призначений на поміч рідним селам. — КОМІТЕТ. 72-3